

Piše: Doc. dr. Suzana Doljanica

Identifikacija kao primarni korak upravljanja rizikom

Menadžment rizika spada u naučnu disciplinu koja je novijeg datuma, iako se u ljudskom društvu, rizik kao pojam pominje i datira od davnina, jer gde god postoje aktivnosti ljudi javljaju se i rizici. Svakako, kada se govori o rizicima misli se na određenu meru verovatnoće i mogućnosti ispoljavanja negativnih efekata, odnosno gubitak, kao jedan od mogućih ishoda. Dakle, kada govorimo o poslovanju, rizik je neizostavna premisa, kao moguća ekonomska šteta i kao takav mora biti neizvestan i slučajan.

Piter Druker definiše sve ekonomske aktivnosti kao visokorizične, jer uvek podrazumevaju kombinaciju verovatnoće nastanka jednog događaja i njegove posledice kao mogućnost sticanja dobiti, ali isto tako i pretnju ostvarivanju željenog uspeha. Samim tim, upravljanje rizikom sve više se obeležava kao proces koji je neophodan u poslovanju.

Neizvesnost se uglavnom poistovećuje s rizikom, ali bi trebalo razgraničiti ova dva pojma. Neizvesnost je nepredvidiva i dinamična egzogena pojava, čiji ishod sadašnje akcije ne možemo predvideti, a isto tako se ne može odrediti verovatnoća, za razliku od rizika koji se uvek povezuje s nekom preciznošću, zahvaljujući istorijskim podacima na osnovu teorije verovatnoće. Inače, verovatnoća predstavlja određenu veličinu, kojom se može izraziti mogućnost nekog budućeg događaja. Hazard se vrlo često poistovećuje s rizikom, ali važno je znati da hazard u sebi ne sadrži verovatnoću, već dovodi do toga da ukoliko dođe do štete, da će je on znatno povećati.

Kada govorimo o poslovnim rizicima, oni mogu biti čisti rizik, špekulativni, operativni, strateški ili finansijski rizik i oni se zapravo odnose na unutrašnje rizike određene organizacije. Poslovni rizici su uslovljeni karakteristikama globalizacije, uvođenjem inovacija, postavljanjem određenih standarda, pa samim tim dolazi do mnogobrojnih rizika u poslovanju. Tržišne rizike, političke, kao i rizike od elementarnih nepogoda možemo posmatrati kao spoljašnje rizike.

Upravljanje rizicima predstavlja sistemski proces izloženosti određene organizacije

riziku da ostvari svoje planirane ciljeve na osnovu određenih aktivnosti. One obuhvataju korake kao što su identifikacija rizika, procena rizika, potom razvijanje određenih strateških poduhvata, a zatim je mitigacijom potrebno izvršiti odabir najbolje strategije za upravljanje rizikom u skladu s ciljevima određene organizacije.

Kako bi se ostvario određeni cilj organizacije potrebno je doneti odluku koja se takođe odnosi na upravljanje rizikom. Naime, trebalo bi odrediti najadekvatniji pravac delovanja u uslovima prilikom identifikacije, procene i prikupljanjem informacija u vezi s određenim rizikom.

Sve aktivnosti u vezi s planiranjem zapravo obuhvataju neku vrstu upravljanja rizi-

Piter Druker definiše sve ekonomske aktivnosti kao visokorizične, jer uvek podrazumevaju kombinaciju verovatnoće nastanka jednog događaja i njegove posledice kao mogućnost sticanja dobiti, ali isto tako i pretnju ostvarivanju željenog uspeha.

kom. Aktivnosti se odnose na razvojan i kontinuiran proces koji obuhvata određene metode, a isto tako uključuju aktivnosti iz prošlosti, sadašnje poslovanje, kao i aktivnosti koje mogu biti posledica u budućem periodu poslovanja.

U vezi sa upravljanjem konkretnim rizicima sprovode se procesi u kojima se ne mogu eliminisati svi problemi u određenoj organizaciji, ali se zato može prepoznati rizik s ciljem donošenja najoptimalnije odluke.

Faza identifikacije rizika podrazumeva razumevanje unutrašnje klime organizacije sa okolinom u kojoj organizacija posluje.

Određivanje ciljeva vrši se kroz analizu koja postavlja u okvir standarde, regulatorne zahteve, kao i poslovne planove. Metode obuhvataju SWOT analizu kroz koju se sagledavaju snage, slabosti, mogućnosti i opasnosti, kao i PEST okvir, gde se uočavaju faktori političke, ekonomske, socijalne i tehnološke prirode.

Zahvaljujući informacijama dobijenim kroz SWOT analizu i PEST okvir prelazi se na korak identifikacije rizika. Ona uključuje sam izvor rizika, uzrok i potencijalne posledice događaja, kao i identifikaciju svih faktora koje možemo uzeti u obzir, a koji bi mogli na određeni način uticati na buduće poslovanje. Samim tim, ona uključuje određene aktivnosti, kao što su samo definisanje i kategorizacija rizika, radi

potencijalnih rizika, kao i pitanja vezana za verovatnoću rizika koji se vremenom mogu ponovo pojaviti.

Identifikacija rizika je veoma bitna u upravljanju rizicima jer ona podrazumeva sagledavanje određene izloženosti riziku, odnosno potencijalnim gubicima, bilo da su u pitanju imovina, finansijska sredstva, ljudski resursi ili odgovornost određene organizacije. Identifikacija je ključna, jer utvrđuje uzročno-posledične veze pojedinih rizika. Možemo reći da se bavi percepcijom rizika u kojoj se ogleda sposobnost uočavanja potencijalnih situacija u kojoj može doći do štete ili opasnosti

koja može pojačati delovanje nekog rizika. Identifikacija rizika je kontinuiran i specifičan proces identifikovanja izloženosti određene organizacije neizvesnim događajima.

Identifikacija rizika spada u fazu procene rizika, pored analize i određivanja prioriteta u vezi s rizicima. U okviru organizacije, potrebno je koristiti razne tehnike koje jedan tim može upotrebiti prilikom identifikacije rizika. Uočeni rizici koji su identifikovani mogu se raščlaniti na manje komponente kojima se može efikasnije upravljati. Samo dekomponovanje nam pruža identifikaciju drugih potencijalnih problema koji svakako utiču na uspešnost poslovanja.

Kod identifikacije rizika od velike važnosti su informacije iz prethodnog perioda poslovanja, praktično iskustvo, kao i stručno mišljenje zasnovano na literaturi iz ove oblasti. Na osnovu ovakvih prikupljenih informacija, organizacija obezbeđuje kvantitativne i kvalitativne podatke. Prikupljeni podaci pravilno se kategorizuju i definišu prema izvorima rizika, kako bi dalja analiza potencijalnih rizika bila što uspešnija. Suština doneće odluke ogleda se kroz transformaciju svih činjenica koje mogu biti povezane sa identifikovanim rizicima.

Fakultet za primenjeni menadžment, ekonomiju i finansije (MEF) na predmetu Menadžment rizika kroz teoriju i praksu upoznaje studente s pojmom rizika u poslovanju, njegovoj identifikaciji, kategorizaciji, a takođe i kroz studije slučaja ukazuje na važnost delovanja upravljanja rizicima.

Identifikovane rizike je veoma bitno rangirati po prioritetu, jer se na taj način vrši determinisanje rizika i dolazi do raspoređivanja po karakteristikama i uticaju potencijalnih rizika u određenoj organizaciji.

Jedan od glavnih ciljeva upravljanja rizicima u organizacijama jeste maksimiziranje vrednosti svih aktivnosti, jer se na taj način stvaraju uslovi za povećanje uspeha, a samim tim smanjuje neizvesnost u vezi s poslovnim rizikom.

Organizacije putem identifikovanja rizika dobijaju određene smernice za dalji razvoj i procenu rizika i na taj način kroz određene strategije kreiraju program za smanjenje konkretnog rizika.

Današnje poslovanje i njegova uspešnost ogleda se u uspešnom upravljanju rizikom, jer on u sebi sadrži niz predviđenih i nepredviđenih promena koje se kontinuirano dešavaju.

Činjenica je da se opstanak organizacija, borba u turbulentnim uslovima poslova-

nja i velikoj konkurenciji, oslanja na menadžment koji donosi odluke i na timove koji učestvuju u upravljanju rizicima, jer oni su ključni za ostvarivanje efektivnih rezultata.

Fakultet za primenjeni menadžment, ekonomiju i finansije (MEF) na predmetu Menadžment rizika kroz teoriju i praksu upoznaje studente s pojmom rizika u poslovanju, njegovoj identifikaciji, kategorizaciji, a takođe i kroz studije slučaja ukazuje na važnost delovanja upravljanja rizicima.

Efikasnim upravljanjem kroz samu identifikaciju potencijalnih rizika organizacija se suočava s činjeničnim stanjem i stvara podlogu za dalje aktivnosti. Njih će koristiti u narednim koracima predviđenim za postizanje što boljih rezultata, odnosno, minimiziranje uticaja rizika na samu vrednost organizacije. □

*Doc. dr. Suzana Doljanica
Fakultet za primenjeni menadžment,
ekonomiju i finansije
www.mef.edu.rs*